

AGRAÏMENTS

Darrere d'aquest treball de recerca hi ha tot un grup de persones que han aportat el seu petit gra d'arena. Per això, voldria donar les gràcies i agrair l'ajuda i el suport que m'han proporcionat, sense aquest petit impuls aquest treball hagués quedat a mitges: gràcies Aleix Estrada, Genís Callau i Mario Guijosa.

No obstant això, hi ha un altre grup de persones que m'han ajudat en parts molt importants del treball i m'agradaria donar-los-hi les gràcies individualment: primer que tot, al tutor Fèlix Edo, el qual m'ha assessorat durant tota la recerca, a l'Albert Borràs, l'amic que es va oferir a fer d'actor per al projecte audiovisual i a Mario Espí, per aguantar despert fins les quatre i mitja del matí per fer-me de càmera. Tot i això, la persona que més ha participat en el treball i que es mereix més que un “gràcies” és Sergi Gilabert, per haver utilitzat els seus dots de tècnic de so i d'home càmera a altes hores de la nit.

ÍNDEX

1. "INTRO": OBERTURA

- 1.1. Presentació i justificació del tema.....pàg.3
- 1.2. Hipòtesi de la recerca.....pàg.6
- 1.3. Objectius de la recerca.....pàg.6
- 1.4. Metodologia i estructuració de la recerca.....pàg.7

2. "VERSE" CORPUS TEÒRIC: EL ROCK EN PARAULES

- 2.1. Definició musical.....pàg.8
- 2.2. Definició sociològica.....pàg.12
- 2.3. Definició tecnològica.....pàg.14
- 2.4. Subgèneres del rock.....pàg.16
- 2.5 *Space-rock*
 - 2.5.1 Orígens del rock espacial.....pàg.19
 - 2.5.2 Característiques musicals i socials.....pàg.19
 - 2.5.3 El misteri del *space-rock*.....pàg.20

3. "CHORUS" CORPUS PRÀCTIC: ANGELS AND AIRWAVES

- 3.1 El viatge espacial.....pàg.23
- 3.2 EL llenguatge estel·larpàg.26
- 3.3 Comparança amb els predecessors.....pàg.38
- 3.4 El projecte audiovisual.....pàg.41

4. "BRIDGE": CONCLUSIONS.....pàg.43

5."OUTRO": BIBLIOGRAFIA,WEBGRAFIA I ANNEXOS.....pàg.45-46

1. «INTRO»: OBERTURA

1.1. PRESENTACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TEMA

El meu nom és Alfred Blanch Arqués, i m'agrada la música des que tinc ús de la raó. Sento atracció per qualsevol tipus de música: des de la clàssica fins l'electrònica, tot i això, la que més m'incita a donar-la a conèixer és el rock. Generalment, la gent quan sent la paraula "rock'n'roll" imagina un noi amb una caçadora de cuir amb un micròfon cridant com un boig, una guitarra, i quatre cerveses; el més curiós de tot això és que la gent no sap ben bé el significat de la paraula "rock'n'roll". Abans d'entrar en el que seria un gran debat, us parlaré de la meva experiència amb la música.

La meva història amb la música comença vora els set anys, quan la meva mare em va portar a l'escola municipal de música de la nostra localitat, l'Ametlla de Mar. Com ja us penseu, la meva mare no va apuntar-me perquè havia vist en mi un talent musical; simplement, necessitava deixar-me al càrrec d'algú mentre ella treballava. Uns anys més tard, vaig decidir deixar l'escola, ja que no mostrava cap entusiasme en aprendre llenguatge musical. No obstant això, passaven els anys i anava inconscientment descobrint el veritable món de la música, especialment el rock. Sempre recordaré aquell dia, amb dotze anys, quan vaig pitjar el botó del televisor i vaig veure un canal on emetien música: la coneguda "Music Television" o *Mtv*. En aquell meravellós canal donaven música a totes les hores del dia, i en aquells temps, la majoria era rock. Així va ser com vaig descobrir la *Mtv*, igual que la *Vh1* o *40tv*. Aquests canals han esdevingut els meus preferits durant tots aquests anys, i són aquests els que m'han culturitzat musicalment parlant. Cada vegada m'impactaven més els grups que escoltava: *Green Day*, *Blink-182*, *The Offspring*... Fins que vaig decidir anar més enllà, poder crear el meu propi estil i les meves melodies, i em vaig interessar en tocar la guitarra. El primer que vaig pensar va ser que necessitaria una guitarra, ja que sense una no podia començar per res. Això no va ser problema, ja que un parent meu estava en un grup de rock i em va poder deixar-me'n una, fins que al final va acabar convertint-se en una de les meves possessions més valorades. Una vegada la vaig tenir entre les mans, no sabia per on començar, la tocava i no entenia que estava fent. Així doncs, vaig deixar el desig d'aprendre a tocar-la fins acabar l'any,

quan em va venir de nou la inspiració al sentir un concert el dia de Nadal a l'institut. Vaig decidir posar-me les piles: buscava pàgines web d'aprenentatge per a guitarristes principiants, llistes dels acords més bàsics, reproduccions de professors de guitarra, etc. Ho veia tot quasi impossible. Fins que, a poc a poc, anava aprenent i ja em sortien els acords majors i menors. Més endavant, vaig decidir formar un petit grup amb dos companys més del institut. Gràcies a aquestes dues noves amistats, vaig descobrir nous grups i nous estils de música que mai hauria pensat que existien. Al passar dos anys, vam incorporar una nova persona al grup, una cantant, la qual ens permetia experimentar més i arribar a nous horitzons. Fins a la data d'avui, ja hem organitzat concerts fora de la nostra localitat, permetent-nos conèixer gent, viure experiències junts... La gent potser pensarà que el fet de formar un grup és agrupar-se un conjunt de persones i fer sonar un instrument alhora que algú canta, però fins ara, pel que fa la música rock, m'ha demostrat que és més que música, és un camí de la vida, és una decisió, és una de les poques eines que poden obrir les teves expectatives.

Així va ser com vaig anar evolucionant com a músic i cada vegada el ventall dels coneixements musicals s'anava estirant. Durant tota la meua trajectòria dins aquest món, el que més m'ha impactat -i d'aquí el tema d'aquest treball- és el subgènere del rock espacial. Aquest estil, originari del rock, és quasi impossible identificar-lo en un grup, ja que hi ha poca informació d'aquest i les categories musicals només són una «etiqueta». No obstant això, una vegada vaig sentir un grup de rock espacial anomenat *Angels and Airwaves* el meu interès per saber més de la matèria es va disparar: tots els misteris que amaga, quins són els grups més coneguts, per què s'anomena *space-rock*, etc. En conclusió, tots aquests conceptes i motivacions m'han portat fins aquí, a l'elaboració d'aquest treball d'investigació.

1.2. HIPÒTESI DE LA RECERCA

El rock, curiosament, té moltes formes de manifestació, parlant dins del camp musical. Durant el segle XX han sorgit un grapat d'estils de rock: des dels més coneguts com és el *metal* o el *pop* fins als menys coneguts com és l'*indie* o el *hardcore*.

Per una altra banda, el rock no es pot entendre sense la tecnologia, sense el so elèctric ni el so amplificat. A partir d'aquí, per a entendre la pregunta “Què és el rock” ens centrarem en un rock poc conegut, que està davant nostre i no el podem identificar, aquest estil s'anomena *space-rock*.

Per tot el dit, formularem dues hipòtesis:

El rock és molt més que música. Elements musicals, sociològics, tecnològics i polítics dels quals ha disposat i disposa aquest tipus de música i les alteracions que han causat en la nostra societat.

Utilitzarem el gènere del rock espacial per a confirmar la primera hipòtesi així com descobrir els secrets del nom d'aquest i les peculiaritats que el converteixen en un estil poc freqüent i desconegut en l'àmbit musical.

1.3. OBJECTIUS DE LA RECERCA

Una vegada plantejades les hipòtesis, els objectius de la recerca seran:

- **Estudiar la història del rock des d'un punt de vista musical.**
- **Completar la definició musical del rock amb les vessants sociològica i tecnològica.**
- **Explicar dins de la història del rock els orígens del *space-rock*.**
- **Esmentar els grups creadors i impulsors d'aquest tipus de rock.**
- **Analitzar el repertori d'un grup de rock espacial en concret: *Angels and Airwaves*.**
- **Interpretar tres cançons del grup per entendre les especialitats musicals del estil.**

1.2. METODOLOGIA I ESTRUCTURA DE LA RECERCA

Per a realitzar la recerca disposaré de l'estudi i la lectura de llibres, concretament, el de l'escriptor *Dave Thompson: Space Daze: The history and mystery of space rock*, pàgines web i l'audició de gravacions. A més a més d'aquests, elaboraré un projecte on utilitzaré programes d'àudio i de vídeo per a interpretar el grup esmentat anteriorment. Aquestes són les principals eines per esbrinar el resultat de les dues hipòtesis.

Com podreu veure, en l'índex consten els mots de: *Intro, Verse, Chorus Bridge* i *Outro*. Tot aquest lèxic fa referència a l'organització d'una peça musical, exactament, a la d'una popular. Els noms apareixen en llengua anglesa ja que orientaré el treball en la mateixa. El motiu d'aquesta iniciativa és perquè els orígens del *space-rock* estan associats a Nord Amèrica i utilitzaré noms sense traducció a la catalana. Així doncs, utilitzo aquests noms per donar-li un toc d'originalitat al treball alhora que orienten al lector en un àmbit musical.

El treball tindrà dues parts:

- **“VERSE”:** **MARC TEÒRIC**, en el qual es farà l'estudi de la història del rock, la investigació dels orígens del *space-rock* i el repertori de cançons i grups. També es veurà que el rock és molt més que música. En concret, s'estudiarà el rock des de dos punts de vista que complementen la seua definició musical. Per una banda, el rock no es pot entendre sense un component social que reivindica aspectes socials i polítics. Per l'altra, el rock no es pot entendre sense la tecnologia elèctrica que permet el seu so característic i l'amplificació.
- **“CHORUS”:** **CORPUS PRÀCTIC**, en el qual s'estudiarà un exemple pràctic de grup de rock espacial, en concret, *Angels and Airwaves*. Es veurà com aquesta banda respon perfectament als conceptes funcionals i artístics dels quals s'ha parlat en el marc teòric, concretament, en l'explicació del gènere. A més a més, crearé un projecte audiovisual on interpretaré quatre cançons del grup escollit amb l'objectiu de veure les característiques tècniques de l'estil.

Es tancarà amb un apartat dedicat a les conclusions, on es veurà si s'ha pogut demostrar o no les hipòtesis de la recerca.

Finalment, s'ha afegit també un conjunt de suports audiovisuals en forma d'annex.

2. “VERSE”CORPUS TEÒRIC: EL ROCK EN PARAULES

Iniciarem aquest apartat amb les tres definicions més importants per clarificar que el rock és molt més que música. Així doncs, veurem la definició musical del rock amb els seus orígens a partir del country i el blues. També tenim la definició sociològica, amb les repercussions que ha sofert el rock en la nostra societat: racisme, rebel·lia, anarquisme... així com una definició tecnològica a través de l'ús de l'electrònica, l'electricitat, etc. Finalment, entrarem en detalls parlant sobre el rock espacial: orígens, màxims exponents del gènere i característiques socials, musicals i tecnològiques.

2.1. DEFINICIÓ MUSICAL DEL ROCK

Ens trobem als inicis de la dècada dels 50 als Estats Units, dècada on s'inicia el nou corrent inicialment musical, tot i que al llarg del temps esdevindrà molt més que un simple gènere musical. Centrant-nos en la definició musical del rock, podem dir que el rock neix des de dos vessants: el country i el blues.

El country és un estil de música sorgit durant la dècada del 1920 amb orígens al sud d'Estats Units, concretament a les zones rurals (d'aquí el nom de country), al litoral atlàntic del Canadà i per últim però no menys important, d'alguns immigrants del continent vell, sobretot de Irlanda.

Aquest estil de música se solia interpretar amb instruments de corda com és la guitarra, el banjo, el violí i el contrabaix. Més endavant, però, es van afegir l'acordió i la harmònica, per reforçar el que és la línia melòdica. Era característic d'aquest gènere lletres alegres, d'amor i fins i tot històries d'aventures sobretot del antic Lluanyà Oest. El ritme solia ser d'una velocitat mitjana -tot i que hi ha cançons d'un ritme molt més moderat-. Els cantants de country destacaven per la tècnica vocal: només escoltant el ritme de la guitarra i en quin to s'iniciava la cançó podies identificar si es tractava de country.

A més de fusionar-s'hi amb el blues per crear el rock, el country ha desenvolupat nous gèneres a partir de molts altres com és el rock mateix o el pop, alguns exemples són el

rockabilly, el so *Nashville*, el *bluegrass* i el so *Bakersfield*. Els intèrprets de country que han passat a la història de la música han sigut Hank Williams amb el seu *Heygoodlookin*¹, Bill Monroe amb *Blue Moon of Kentucky*.

Billie Monroe, un dels màxims exponents del country

Hank Williams amb la seva famosa americana blanca de notes musicals

¹ pista 1 - CD 1.

El blues, coetani del country, també neix al sud dels Estats Units, però d'una manera totalment diferent: aquest gènere va ser creat pels afroamericans per expressar el seu pessimisme i tristesa enfront la situació política i social que els estava afectant. Iniciat per les famoses cançons de treball, el blues va agarrar tan d'impuls que totes les comunitats afroamericans van començar a interpretar-lo.

Musicalment parlant, una cançó de blues era com una conversa: hi havia una veu que feia de pregunta i una altra de resposta. Més endavant, al afegir-s'hi instruments com són els de corda o de percussió va anar evolucionant. El nom de blues ve donat pels *blue devils* o esperits caiguts, els quals fan referència a un estat abaltidor i depressiu: no és d'estranyar que les lletres sempre fossin d'aquests caràcters. El instrument més utilitzat en el blues és la guitarra, la qual podia aconseguir una gran variació d'expressió; va arribar a ser tan important que les escales de blues en guitarra han influenciat als grans solos del rock. Però no tot el blues era pessimista: trobem el subgènere anomenat boogie-woogie el qual era famós per la utilització d'un tempo adaptat per ballar acompanyat per un piano virtuós.

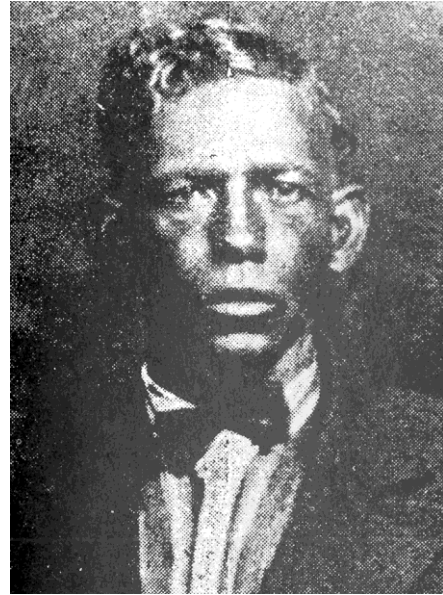
El blues ha arribat a fusionar-s'hi en tots els gran gèneres de la música moderna: *blues rock, jazz blues, country blues, punk blues, soul blues* i el *Zydeco*, una mescla de la música *cajún* dels immigrants francesos amb alguns elements integrants del blues.

D'aquesta branca podem extraure grans artistes que han influenciat en molts dels gèneres i subgèneres de la música actual: des de W.C Handy amb el seu *Memphis Blues*, passant per Charlie Patton i la seva obra *Spoonful Blues* fins un dels més importants com és B.B King amb l'èxit del seu *Blues Boys Tune*².

²Pista 2 - CD 1.

B.B King amb la seva estimada guitarra Lucille

Charlie Patton, un dels pares del blues

Som als Estats Units a la dècada dels anys 50, asseguts davant la radio. De repent, canviem la emissora de country i escoltem una cançó diferent al que mai havíem escoltat. Un tal Elvis Presley, que fa una música diferent i es diu que balla de manera diferent. Sents com si volguessis aixecar-te i començar a saltar, a cridar, a ballar. Saps que no ho havies escoltat mai abans, saps que és una cosa nova: és el rock.

El rock a poc a poc va esdevenir un gènere tan gran que d'aquest van sorgir nous estils musicals com és el rock espacial. No obstant això, el rock va ser impulsat per alguns intèrprets que han arribat a proclamar-se genis de la música, com és el famós *Elvis Presley*, o *Chuck Berry*, també considerat un dels millors guitarristes del món. El rock en si mateix ha anat canviant al llarg del temps: mai arribaríem a creure que Green Day hagués sorgit a partir de grups com *The Ramones* o els *Sex Pistols*. En cada dècada apareixien nous grups i amb ells nous subgèneres com el pop, el *punk* o el *heavy* que poc a poc anaven molent l'estructura musical del rock. Però el que la gent no sabia és que, d'una manera involuntària, el rock estava causant un impacte tan salvatge sobre la ment humana que provocaria arribar més enllà de les portes musicals: el rock s'estava convertint en més que música: en un estil de vida.

2.2 DEFINICIÓ SOCIOLÒGICA DEL ROCK

Al llarg del segle, el rock va començar a agarrar impuls amb tanta força, que va produir canvis tant psicològics com físics. El primer indicatiu del rock reflectit en la societat va ser en la manera de ballar; la innovació d'aquest gènere tan animat i salvatge va crear un nou estil de moure l'esquelet anomenat *twist*: es tracta de seguir el ritme amb girs i desplaçaments individuals, amb les extremitats inferior juntes i molt flexionades fent moviments molt exagerats. Es deia que aquest estil de ball era brut, i sobretot “negre”, cosa que va produir moltes crítiques.

La manera de vestir va començar també a canviar: a principis dels 50, els texans, una peça de roba típica masculina passa a ser un símbol del rock el qual va adaptar-se a la vestimenta ordinària, fins i tot femenina. En la mateixa dècada, els fans del *heavy* agarren la jaqueta de cuir dels motoristes de Harley-Davidson per convertir-la en l'abillament del estil musical. Després de deu anys, els pantalons de campana i els pels llargs es posen de moda, adherint al mateix temps les ulleres circulars i les camisetes i mocadors policromats, les conegudes com “les camisetes que fan mal a la vista”. Uns anys més tard, amb el *punk*, apareix una nova estilització capil·lar molt concreta: les crestes altes i de colors vius. Els punks tenien la clara idea de ser el centre d'atenció. La causa d'aquests canvis en la vestimenta són a través dels ídols dels fans en cada estil: quan apareix KISS amb les seves botes negres i exagerades, els fans volen imitar-los o quan Elvis Presley vestia amb la jaqueta de cuir. A més d'aquests, hi havien molts més complements propis del rock com eren les punxes, els cinturons de cuir o les polseres i els tatuatges de cranis o esquelets.

El més important pel que fa a la definició sociològica del rock és el impacte polític. Durant la majoria del segle XX ha hagut un gran indicatiu de marginació cap a la població de pell fosca, els quals molt de polítics acusaven de donar a conèixer el gènere considerat del *dimoni* a la població blanca, cosa que va produir molts d'incidents en contra d'aquests. Als inicis del rock, Elvis Presley, el rei del rock, va ser detingut en un dels seus concerts per fer “moviments dignes dels negres i promulgar aquesta música”. Un any més tard, Elvis tornava als escenaris però d'una manera totalment diferent. Durant un temps, va estar prohibit l'emissió del rock a través dels mitjans de comunicació, pareixia que el rock anava a desaparèixer. Més tard, en la dècada del 1960 apareix un grup social anomenat hippies, els quals reivindiquen la pau i

l'amor. Eren coneguts per ser viatjants indefinits, sense cap destí. El moviment més important protagonitzat per aquest conjunt de persones va ser la reivindicació del desallotjament de tropes a la guerra de Iraq. Després d'una dècada més, apareixen els punks. Aquests, tot el contrari als hippies, eren rebels: estaven en contra del sistema, eren anarquistes, etc.

Población afroamericana en manifestació. En els cartells posa: "I AM", deixant clar que estan orgullosos de ser el que són.

Patró de vestimenta d'un fan del punk.

Aíxí van vestits els metal·lers: jaqueta de cuir, punxes i cinturons.

Concert de Metallica presidit per heavys.

2.3. DEFINICIÓ TECNOLÒGICA DEL ROCK

A inicis de la dècada de 1950, després de 7 anys d'una guerra que va assolir tot el món, la tecnologia havia donat un avenç espectacular: des de la radiofonia fins a l'automobilisme. Aquesta evolució va afectar també en la música i d'una manera molt positiva.

El primer canvi que va afectar a la música va ser l'amplificació: durant els anys 20 es van desenvolupar uns components electrònics anomenats "vàlvules", els que permetien amplificar el so abans i després de gravar un disc. Així mateix, els primers amplificadors que van sorgir van ser els anomenats valvulars, els quals encara s'utilitzen amb molta abundància i continuen estan a la cúspide del rànquing de millors aparells electrònics. Uns anys més tard, al 1950, apareix la guitarra elèctrica, a conseqüència de l'arribada de l'amplificació. La primera marca en fabricar guitarres elèctriques s'anomenà *Rickenbacker*, la qual es va fer famosa per l'ús dels seus productes per un dels grups més importants per la història: els Beatles. Els primers en adherir el nou invent a la pràctica van ser les orquestres i els grups de jazz, on els guitarristes tocaven amb guitarres acústiques, fet que produïa una poca qualitat auditiva. Més endavant, els primers intèrprets de rock com Chuck Berry van posar-ho a la pràctica, el resultat, fascinant. Aquest impacte va causar tanta evolució en la música que va convertir-se en un boom tecnològic. Tot i això, el invent més important per la música va ser el micròfon: la invenció d'aquest es remunta al segle XIX, tot i que la utilització d'aquest en l'àmbit musical no va arribar fins l'any 1931, on l'empresa anomenada Western Electric crea el primer model dinàmic, el model 600 de la sèrie 618. Aquesta nova incorporació tecnològica va suposar un canvi en la visió dels cantants: els grups passaven de buscar cantants amb una veu forta i abundant a veus més melòdiques i més refinades, les quals van estar marginades durant moltes dècades.

Més endavant, empreses d'aparells electrònics van inclinar-se al costat musical i van començar a crear aparells especialitzats per l'ús d'aquesta, com són els efectes de guitarra o baix, aparells que podien transformar el so d'una amplificació normal en una molt diferent. Hi havia molts tipus d'efectes: el *over drive* o *distorsion*, el so conegut pel rock on la guitarra produeix un so brut i sorollós, el *delay*, un efecte que produïa repeticions o eco i el *flanger*, el complement que emetia aguts i greus d'una manera alternativa. El sintetitzador també va causar una enorme impressió als amants de la música: només tocant un botó podies reproduir qualsevol so de qualsevol instrument, després només havies de traslladar-ho a les tecles.

Més enllà de la música: el rock espacial

La tecnologia va adoptar un paper important en la música: si aquesta no hagués arribat als límits que hi va arribar durant el segle passat, es possible que el rock no s'hagués pogut entendre com s'ha entès fins al moment. Així doncs, podríem dir que el rock no és pot entendre ni existiria sense tecnologia.

Les primeres guitarres elèctriques de la història: les famoses *Rickenbacker*

Aquests són els famosos efectes per a guitarra que tanta versatilitat els hi dóna als sons.

Així eren els primers micròfons de la història.

2.4 ELS SUBGÈNERES DEL ROCK

Una vegada ja definides les característiques generals del rock, ens aproximarem més al estil per descriure els gèneres que van sorgir durant tot el darrer segle fins l'actualitat i que segueixen evolucionant i donant pas a molts altres. Hi ha més de 30 diferents tipus de música sorgida del rock que, mesclant-se entre elles, donen pas a molts més, per això podríem dir que el rock poc a poc va evolucionant. En aquest apartat veurem els subgèneres més coneguts del rock, així com una petita definició musical i sociològica per adherir-nos a la idea que ens vol transmetre cada un.

Anirem esmentant cada subgènere aproximadament com en la ratlla del temps, tot i que no ha de ser universalment compatible amb tots els punts de vista.

El primer gran subgènere que va sorgir va ser el pop: aquest subgènere està considerat com la música popular destinada als joves. Sol ser d'un caràcter alegre, tot i que moltes de les cançons parlen de desamor i tristesa. Iniciat a les darreries de la dècada del 1950, el pop va establir-se com música comercial: aquest estil va agarrar per sorpresa les cases discogràfiques, les quals van adonar-se del poder comprador del jovent. Així es com Dick Clark, un disc-jockey molt important en aquells moments el qual tenia un programa de televisió anomenat *American Bandstand* va començar a invitar intèrprets que més endavant esdevindran ídols del pop, com eren Francis Avallone, Fabiano Forte i Robert Ridarelli. No obstant això, el més important del pop era que sempre ha tingut un "rei": el primer en convertir-se en un icona per al pop va ser el noi anomenat *Fabian* el qual gràcies al seu paper a *Chancellor Record*, va convertir-se en l'Elvis Presley del pop. Llavors, es va enfocar la música com un negoci de poc risc i foren les grans cases discogràfiques les que van dir als joves el que volien o el que elles es pensaven que volien. El pop també va ser important per part del gènere femení: van aparèixer estrelles com *Brenda Lee*³ i *Connie Francis*, les quals creen un espai per a la cantant pop. Tot i això, el pop no va esdevenir del tot "popular" fins a la dècada del 1980, on apareix el gran rei del pop Michael Jackson o Madonna. A més a més, el pop actualment és un dels subgèneres del rock més ordinari i el que assoleix totes les llistes d'èxits.

El *metal* és el subgènere global que apareix a continuació. Tot el contrari del pop, aquest és conegut per la riquesa musical (solos de guitarra impossibles, ritmes de bateria accelerats), la distorsió de la guitarra i la potencia vocal del cantant. El *metal* va arribar al seu moment de

³ Pista 3 (*Sweet Nothings*) – CD 1.

màxim esplendor als anys setanta, amb grups llegendaris com *eren Black Sabbath, Deep Purple i Led Zeppelin*⁴. Aquests grups, considerats els precursors de tota la música actual, van donar la volta a la truita en quan el què és la situació musical -cal recordar que la gent encara estava impressionada per l'aparició de dos grans grups com *eren els Beatles i els Rolling Stones*-. Les lletres podien ser de molts tipus: d'amor, desamor, amiat, odi, reivindicatives... El *metal* recull un ampli nombre d'estils musicals, com el *Black, Speed, Thrash* i fins i tot el *white metal* o *metal cristià*. Aquest gènere a aportat molta influència social, sobretot en la vestimenta (roba obscura, les punxes, el maquillatge per a homes...). Va arribar a convertir-se en el subgènere més cotitzat, ja que en un concert de *Metallica* podien haver fàcilment un milió de persones. Els grups més coneguts d'aquest subgènere són *Megadeth, Metallica*⁵, *Iron Maiden, Pantera, Soundgarden*...

Després d'uns anys de deteriorament pel que era el rock, va arribar un nou estil musical acompanyat d'un conjunt de problemes polítics: el *punk*. Aquest estil musical sorgeix als Estats Units i a Gran Bretanya, on, després d'una dècada de comercialització de la música, la joventut es queixava de la transformació d'aquesta en una eina de venda. Es caracteritzava per ser una música senzilla i bruta, la guitarra interpretava acords bàsics en roda i no es buscava una perfecció com havia fet el *metal* anteriorment, en aquest cas, la lletra de les cançons era el que de veritat importava. *Els punks* van ser societats antipolítiques que estaven en contra de tot el sistema, això conduïa al gènere musical com a eina d'expressió. Els pares de tots els grups de punk van ser *The Ramones*⁶, grup originari dels Estats Units que van aconseguir un èxit important dins el món de la música. Per una altra part, trobem excepcions dins el que és el pensament punk, com van ser *Els Sex Pistols*⁷, un grup de nois sense estudis ni habilitats musicals contractats per finalitats comercials, les quals estaven vilipendiades per la comunitat *punk*. Aquest gènere imposava sobre la joventut la rebel·lió, la falta de respecte sobre els majors, vestimentes considerades inoportunes (com era la jaqueta de cuir, el pel de colors llampants...): va ser una època de decadència per al món del rock. No obstant això, més endavant va arribar l'anomenada "nova onejada", on hi van sortir grups *punks* que van causar furor sobre la gent, un d'aquests, *Green Day*.

⁴ Pista 4 (*Stairway To Heaven*) – CD 1.

⁵ Pista 5 (*Nothing Else Matters*) – CD 1.

⁶ Pista 6 (*Hey Oh, Let's Go*) – CD 1.

⁷ Pista 7 (*Anarchy In The UK*) – CD 1.

Brenda Lee, una de les primeres veus femenines del pop.

Elvis Presley, llegenda del rock.

Led Zeppelin en plena actuació.

Metallica, els reis del metal.

The Ramones, pares del punk.

Green Day, grup de la nova onejada i dels pocs grups que plena estadis de futbol sencers.

2.5. SPACE-ROCK

Una vegada definits els punts clau del rock, les conseqüències tan sociològiques com tecnològiques i la gran reacció que va tenir sobre la música, farem servir la lupa musical per mirar dins del mil·lenni d'or del rock, els anys 70, per investigar i analitzar el subgènere més misteriós i impactant d'aquesta dècada, del qual hem agarrat el nom del nostre treball: el *space-rock*.

• 2.5.1 ORÍGENS DEL ROCK ESPACIAL

Com hem dit en la presentació d'aquest apartat, el rock espacial és un estil del rock molt poc conegut, així doncs, misteriós i desconegut, d'aquí a que la informació sigui molt limitada. Tot i això, i gràcies als documents revisats dins el llibre *Space Daze*, podem citar a dos grups precursors del rock espacial: *The Hawkwind* i *The Pink Fairies*. Aquests dos grups, nascuts a finals dels 60, van iniciar el nou subgènere d'una manera totalment diferent al rock espacial actual: la utilització de senyals radiofòniques, efectes tèctrics de la guitarra i moltes aplicacions més decantaven el subgènere al rock psicodèlic, un altre subgènere nascut a la dècada d'or del rock. Aquestes innovacions van donar molta influència a molts grups coneguts d'aquells anys, com és el *glam-rock* amb *Queen*, i per una altra banda, un dels altres grups considerat més espacial. No obstant això, més endavant podrem veure com el rock espacial dóna un canvi extraordinari, passant a ser molt més “romàntic” i “sensible”.

• 2.5.2 CARACTERÍSTIQUES MUSICALS I SOCIALS DEL ROCK ESPACIAL

Es podria dir que, el rock espacial, no hi va destacar-hi en el seu total poder musical (tot i que la seva característica principal és l'ambient en el qual ets transportat d'una manera poètica o filosòfica a través de les melodies i els sons), va destacar-hi per les lletres i sobretot per els dissenys gràfics, ja sigui la portada d'un àlbum o d'algun single. Les particularitats musicals més importants del rock espacial és, d'un primer moment, la utilització de sintetitzadors o d'efectes digitals i analògics: el rock espacial no hi va destacar en tot el seu

esplendor ja que era considerat un subgènere “innovador”, és a dir, completament diferent als que la gent hi estava acostumada. La incorporació del sintetitzador en el món musical va ser el que va fer el boom dins el rock espacial, ja que aquest instrument va ser el que va donar la particularitat al gènere. A més a més, la creació d'efectes analògics per a guitarra o com són coneguts actualment “els pedals”, van ser també una eina molt poderosa per mostrar la diferència i l'originalitat d'aquest nou estil. D'una manera més particular, els efectes coneguts pel space-rock són el *Flanger*, un efecte que redueix els aguts i els torna a reincorporar d'una manera alternada o el *Delay*, el conegut com “l'eco”. Aquesta fusió, amb molts més efectes com el *Chorus*, el *Fuzz* o el *Overdrive*, començaven a crear el conegut ambient espacial el qual es caracteritzat dins aquest subgènere. Per una altra banda, el rock espacial va destacar-hi pels seus patrons gràfics: utilització de figures geomètriques, distorsió de figures, imatges de planetes i cossos estel·lars... Així com els títols d'alguns àlbums (*Paranoia* de *The Hawkwind*), d'algunes cançons (*Star Of Bethlem* de *Angels and Airwaves*) o de les lletres en sí. Els temes principals del *space-rock* històric eren les substàncies estupefaents, malalties psicològiques, màquines, viatges en el temps, etc. En canvi, en la majoria de grups de rock espacial actuals ens presenten temes com l'amor, la dignitat humana, l'existència d'éssers més enllà del nostre univers, de viatges estel·lars i molts més temes coberts.

• 2.5.3 EL MISTERI DEL SPACE ROCK

Com ja hem esmentat, el rock espacial és potser el subgènere del rock menys conegut que hi pot haver, ja sigui perquè és un concepte que insereix molts continguts específics. Tot i això, hi ha un nombre molt alt de persones que desconeixen que el seu grup preferit està dins de la família del *space-rock*: el principal exemple que podem afegir és el del grup anomenat MUSE, una de les bandes que està causant més impacte en el camp musical del rock. En un primer moment, es considerat un grup de rock alternatiu, no obstant això, molts crítics musicals el cataloguen dins el rock espacial, cosa que no és d'estranyar; trobem la primera característica de grup de rock espacial en el primer disc de MUSE llençat l'any 1999 anomenat *Showbiz*: en la caràtula del disc es pot observar una noia vestida de blanc corrent per sobre la superfície d'un planeta, on se'n observa un altre al horitzó. Si desenvolupem un anàlisi musical sobre el disc podem observar en les cançons un ús freqüent d'una distorsió alta en la guitarra o l'ús de sons de radio a través d'un sintetitzador. Una altra característica per verificar que és un grup de *space-rock* és la vestimenta que solen portar en els concerts: vestits amb

Més enllà de la música: el rock espacial

purpurina, de colors llampants i estrafolaris, així com complements poc comuns (ulleres 3D, antenes de radiofonia, edificis avantgardistes...). Certament, és fàcil identificar un grup de rock espacial si es té unes pautes i unes bases musicals, el complicat i difícil és saber quines són aquestes característiques. En aquest cas, MUSE es considera un grup que conté elements del rock espacial, així com Pink Floyd⁸ o Depeche Mode⁹.

MUSE, un dels grups amb més èxit de la història.

Pink Floyd, principal impulsor del moviment del rock espacial.

Integrants del grup de rock psicodèlic Depeche Mode.

⁸ Pista 8 (*Another Brick On The Wall*) – CD 1.

⁹ Pista 9 (*Enjoy The Silence*) – CD 1.

3. "CHORUS" MARC PRÀCTIC:

ANGELS AND AIRWAVES

Aquest apartat està habilitat per l'anàlisi d'un dels grups més coneguts de rock espacial actual: *Angels and Airwaves*. Liderat per una de les estrelles del punk, Tom DeLonge va iniciar aquest "projecte" a la meitat de la primera dècada del segle XXI amb l'objectiu de mostrar una nova perspectiva de la música a la societat actual.

A partir d'aquí s'inicia el corpus pràctic adaptat únicament pel següent grup. Primerament desenvoluparem la història de la banda des de la seva creació ençà: components del grup, discs publicats, concerts importants... A continuació passarem a analitzar les lletres de quatre de les cançons més importants i més significatives del grup, així com la de les portades dels àlbums, la vestimenta, els símbols... Després utilitzarem l'exemple d'aquest grup de rock

espacial modern per establir una comparança entre els grups de rock espacial clàssic. Finalment adherirem una petita guia i descripció del projecte audiovisual que anirà incorporat als annexes.

3.1 ANGELS AND AIRWAVES: EL VIATGE ESPACIAL

Angels and Airwaves neix durant la gira del grup de punk americà Blink-182, a mà del guitarrista Tom DeLonge. Com ha confirmat en algunes entrevistes de programes com *Hoppus on music*, ell estava estudiant en un projecte diferent, especial, una “obra d'art”. Així va ser quan, després de la gira va decidir deixar Blink-182 temporalment per centrar-s'hi més en aquest projecte. Així doncs, una vegada iniciat i amb alguns treballs ja fets, van començar a unir-se els primers integrants del grup. El primer en unir-se al projecte va ser David Kennedy, gran amic de l'escola de Tom DeLonge i també guitarrista solista de *Box Car Racer*, un dels altres projectes de DeLonge. El pròxim va ser un dels grans bateries de la música alternativa, Atom Willard, conegut per haver tocat amb *The Offspring* i *Rocket from the Crypt*. Finalment l'últim en entrar va ser el baixista de *The Distillers*, Ryan Sinn. Tots tenien experiència en el món de la música, el que va ajudar a un desenvolupament ràpid del projecte i a una feina polida.

Una vegada estava format el grup en la seva totalitat, van començar a treballar en els primers singles. No obstant això, un incident inesperat va retardar l'espera: un fan s'havia infiltrat en el correu electrònic de DeLonge i havia robat quatre de les maquetes que tenien preparades. Així doncs, no van tenir cap remei que llençar *The Adventure* com a primer single del grup -cançó més representativa del grup-. *The Adventure* sonava en totes les estacions de radio d'Estats Units i un any més tard van llançar el primer disc anomenant *We Don't Need To Whisper*. L'àlbum va tenir un cert èxit a Canadà i a la seva terra natal, Estats Units. Tot i això, molts crítics

musicals van donar moltes crítiques en contra del grup, com per exemple, que no estaven al nivell que s'esperava, a contesta d'algunes afirmacions que va fer Tom DeLonge en algunes entrevistes qualificant el disc com “la millor música que s'ha fet en dècades”. Van començar a fer algunes gires fins a l'any 2007, quan es van posar a treballar en el segon àlbum, el qual van nomenar *I-Empire* el qual també va tenir un gran èxit a Estats Units, sobretot a Califòrnia.

El primer problema que va afectar *Angels & Airwaves* va ser el comiat del baixista Ryan Sinn, per motius que s'han mantingut en misteri. Al lloc d'aquest, va arribar Matt Watcher, ex baixista del grup internacionalment conegut *30 Seconds To Mars*, el 23 d'abril de 2007. Amb aquesta nova incorporació únicament per algun dels concerts que quedaven de la gira, Watcher va acceptar l'oferta d'incorporar-se oficialment al grup i va començar a treballar amb la creació del segon disc.

Durant el 2009, la banda va frenar a causa de la reunió de Blink 182 per la gira d'estiu i per la incorporació d'Atom Willard com a bateria de gira del grup *Social Distortion*. No obstant això, Watcher i Kennedy van seguir treballant a l'estudi, aquesta vegada en una pel·lícula, anomenada *LOVE*. Aquesta pel·lícula tracta sobre la vida d'un astronauta que queda totalment aïllat de la societat i viu tots els sentiments en experiències, és una pel·lícula qualificada com a experimental i totalment abstracta. Una vegada DeLonge i Willard van tornar al setembre, la banda va reincorporar-se i van començar a treballar dur en el nou àlbum.

Finalment, el tercer àlbum d'*Angels and Airwaves*, el qual va ser anomenat igual que la pel·lícula, va ser llançat el 14 de febrer de 2010, dia de Sant Valentí, després d'haver-s'hi retardat des de Nadal. L'àlbum va ser publicat gratuïtament després de certs acords corporatius. Van descarregar-se a la vora de 500 000 còpies de LOVE en menys de quaranta vuit hores, així doncs, convertint-se en l'àlbum més descarregat de la història. *Angels and Airwaves* havien arribat al podi del rock espacial. El primer senzill del àlbum -el qual analitzarem al següent apartat- és *Hallucinations*, considerada una de les altres cançons més representatives del grup.

Un any més tard, exactament el 8 de novembre de 2011, llancen al mercat *LOVE: Part Two*. Aquest àlbum, el qual contenia algunes de les cançons que surten en mode ambiental a la pel·lícula de mateix nom, era considerat pels propis integrants del grup millor que la primera part. No

obstant això, Delonge havia confirmat abans del llançament de *LOVE: Part Two* que el grup ja estava treballant en dos pel·lícules més; *Start The Machine*, un documental musical del grup amb imatges de tots els concerts i *Poet Anderson*, una pel·lícula d'animacions. Misteriosament, ninguna de les dos pareix que encara s'hagi publicat, ja que no es pot trobar cap informació referent a aquests, llevat d'imatges. S'ha de considerar també que *Angels and Airwaves* és un grup bastant misteriós pel que fa el seus projectes, ja que no es troben així com així.

L'última desgràcia del grup va ser el 4 d'octubre de 2011, quan Atom Willard confirmava la seva separació amistosa de *Angels and Airwaves* a través de Facebook. La causa era comprensible: Willard havia tingut una filla, i necessitava exercir primer el rol de pare que de bateria, i aquest darrer era complicat. Tot i això, el grup va confirmar la seva assistència dins el Soundwave Festival de Austràlia, un dels millors festivals de música rock de l'actualitat, que es celebrava entre el febrer i març del 2012. Uns dies més tard, el 20 d'octubre, van anunciar que el bateria Ilan Rubin, famós pel seu treball amb *Lost Prophets*, seria el nou bateria de la banda.

Actualment, *Angels and Airwaves* acaben de llançar un petit àlbum amb temes ambientals i amb cançons d'anteriors àlbums amb "remix" anomenat *Stomping the Phantom Brake Pedal*, on podem veure el seu caràcter totalment espacial. A més a més, AVA està preparant un nou àlbum encara en misteri per a finals d'any.

3.2 ANGELS AND AIRWAVES: EL LENGUATJE ESTELAR

Com hem dit en l'apartat de la imatge del rock espacial en el marc teòric, una de les característiques dels grups de space-rock que més els defineixen són els patrons que ens ofereixen estilísticament: les lletres de les cançons, la vestimenta, les portades...

Angels And Airwaves, grup reivindicatiu dels drets humans i tractador de temes com és l'amor, la guerra, l'espai, la multitud... conté en si mateix un nombre elevat de símbols i conceptes representatius. El primer símbol que hi trobem que fa especial el grup és la addicional abreviació que dóna Tom DeLonge al grup: adonant-se que, si invertia la "A" de Angels adquiria una "V", d'aquesta manera, afegint una be baixa al nom i posicionant-la entre la "A" de Angels i la de Airwaves aconseguia el nom de la seva filla Ava. Aquests petits detalls són molt significatius en el món musical, i com alguns crítics musicals afirmen és una manera d'apropar-se més al ídol.

Com podem veure en aquesta imatge, la "V" conté els detalls iguals que les dues "A", l'única diferència és que està invertida.

Tot i això, personalment el que més incògnita crea són els emblemes que porten cadascun dels integrants del grup en la caçadora oficial: en el videoclip de *Hallucinations* podem observar com cada un dels membres de la banda porta una caçadora peculiar, amb alguns emplastres curiosos com un paraigües, un compàs i un escaire, una roda amb ales i dues destrals encreuades. Certament, ningun dels integrants del grup han mencionat ni han explicat el significat d'aquests símbols, tot i això es pot arribar a una conclusió molt clara:

- Les dues destrals encreuades defineixen a AtomWillard.

El fet és senzill, Atom és el bateria del grup i el seu estil de tocar recorda un guerrer barallant-se amb el seu enemic. Així doncs, les dues destrals són una certa “comparació” de les baquetes que utilitza Willard metafòricament transformades en armes de matar.

- La roda alada representa David Kennedy. Aquest, gran aficionat a les motos, és també el “dissenyador” del grup, ja que és un manetes, i tots els dissenys personalitzats de les seves guitarres i les de Tom estan fetes totes a mà per aquest. A més a més, Kennedy està considerat un noi d'esperit lliure, un bohemí que viu la seva vida amb els plaers de la música i la velocitat.

- El paraigües representa a Matt Watcher. Aquest és el símbol menys clar, ja que poca cosa es pot dir d'un objecte tan peculiar com aquest. No obstant això, es creu que el paraigües podria tenir alguna relació amb la pel·lícula de “Poet Anderson”, així doncs podem arribar a la conclusió que el caràcter de Watcher recorda a la del protagonista de la pel·lícula.

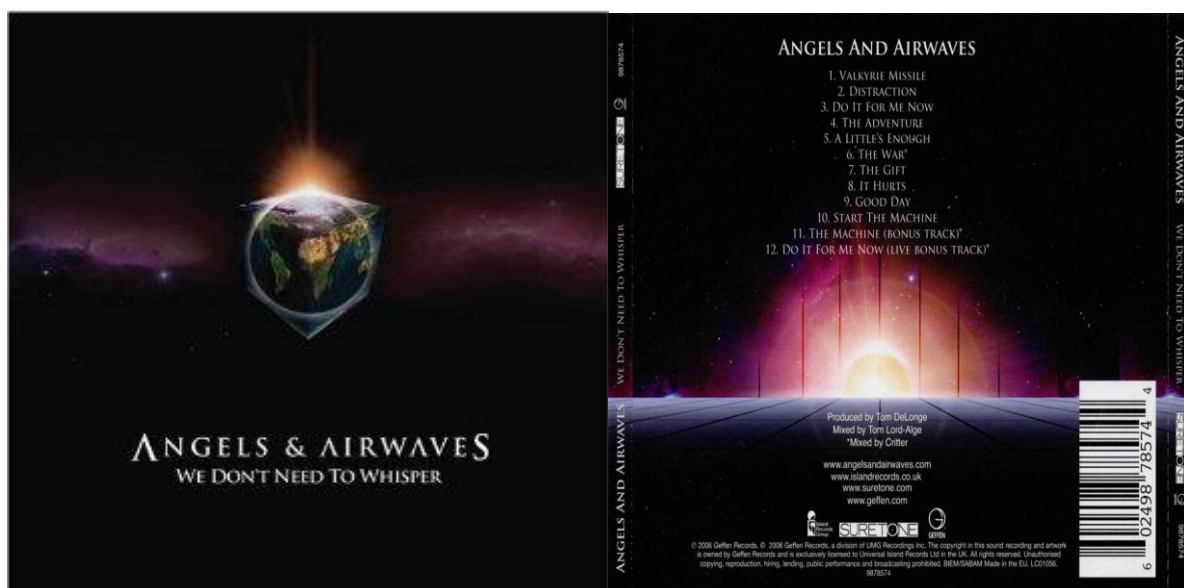
- Finalment, el compàs i l'escaire de Delonge és el més curiós i més interessant: pel que sembla, el símbol del líder del grup és el referent a la francmaçoneria, una associació amb fins filantròpics que defensen la

perfecció del ésser humà i la igualtat entre ells. Molts de títols de cançons *d'Angels and Airwaves* fan referència a principis de la francmaçoneria com és la cançó *The Architect*. Amb aquestes hipòtesis podríem arribar a la conclusió que DeLonge defensa els principis francmaçoners i els plasma en les seves cançons.

Sense moure'ns del que és la part visual de *Angels and Airwaves*, anem a parlar-hi de les portades dels 4 àlbums que han publicat.

En el primer disc, *We Don't Need To Whisper*, la portada és d'un caràcter totalment espacial: la Terra, sobre un fons fosc amb alguns detalls de porpra i la forma del propi planeta distorsionada donant-li una forma geomètrica quadrada. Aquest pensament, que ens recorda a l'antiga idea de que el nostre planeta és recte, fa referència a una de les característiques més importants del grup: tot el que es diu no és la veritat. Una de les idees en que plasmen aquesta idea és en el tema de la guerra, on la societat té una idea lúdica i excitant d'aquesta.

En el segon disc, *I-Empire*, la temàtica canvia una mica: de nou, la utilització d'un fons negre amb petits detalls de punts irregulars blancs (que representen estrelles) en un lateral, els rostres de cada un dels integrants de la banda, i una mena de ratlla inclinada que simbolitza l'horitzó i la característica més important d'aquest àlbum: en l'extrem inferior de la caràtula podem veure un ésser humà sobre una motocicleta enmig d'una carretera. L'idea no és molt clara: podria tenir relació amb Kennedy -ja que, com hem dit en l'anterior apartat, és un amant de les dues rodes- també amb un altre dels temes més recurrents per ells com és la llibertat. El més important de la portada d'aquest disc podria ser la incorporació de les imatges dels membres del grup.

El tercer disc, el qual està lligat amb la pel·lícula de la qual també hi rep el nom de *LOVE*, està considerada la portada més atractiva i la que ha tingut més èxit. La portada conté el protagonista principal del llargmetratge, un astronauta amb un mono taronja i amb un casc blanc, el qual està assentat sobre la lluna, una lluna en estat creixent. Aquesta temàtica va tenir tant d'èxit que van adoptar aquest personatge com mascota del grup. Per últim, el quart disc anomenat *LOVE Part II*, és totalment el mateix que el de l'anterior disc. Tot i això, trobem alguns canvis com és en els colors difuminats del fons, també negre: en el tercer disc, els colors difuminats són el groc i el verd, en canvi, l'últim canvia els colors a blau i porpra.

Passem a un altre tema important d'*Angels and Airwaves*: les lletres dels temes. Com ja hem dit anteriorment, els temes recurrents són l'amor, l'espai, la guerra, la llibertat, la societat... Així doncs, començarem comentant *The Adventure*¹⁰, el primer tema d'AvA:

I wanna have the same last dream again
 The one where I wake up and I'm alive
 Just as the four walls close me within
 My eyes are open up with pure sunlight
 I'm the first to know
 My dearest friends
 Even if your hope has burned with time
 Anything that is dead shall be re-grown
 And your vicious pain, your warning sign
 It will be fine
 Hello, here I am
 And here we go
 Life's waiting to begin
 Any type of love it will be shown
 Like every single tree reach for the sky
 If you're gonna to fall
 I'll let you know
 That I will pick you up
 Like you for I
 I felt this thing
 I can't replace
 Where every one was working for this goal
 Where all the children left without a trace
 Only to come back as pure as gold
 To recite this song
 Hello, here I am
 And here we go
 Life's waiting to begin
 Tonight (x3)
 I can not live
 I can't breathe
 Unless you do this with me (x6)
 Hello, here I am (do this with me)
 Here we go
 Life's waiting to begin (do this with me) (x2)

Vull tornar a tenir el mateix somni
 el què quan desperto estic viu
 quan les quatre parets em tanquen dins
 Els meus ulls s'obrin amb la llum pura del sol
 Sóc el primer en saber-ho
 estimats amics
 Fins i tot si la vostra esperança es crema amb el temps
 tot el que està mort renaixerà
 i el vostre despietat patiment, les vostres senyals d'advertència
 Estarà bé
 Hola, aquí estic
 i aquí anem
 la vida està esperant per començar
 qualsevol tipus d'amor serà mostrat
 com cada simple arbre busca el cel
 i si vas a caure
 et faré saber
 que jo t'aixecaré
 com ho faries tu per mi
 sentia aquesta cosa
 no puc tornar-ho a col·locar
 on tothom va estar treballant per aquest objectiu
 on tots els nens es perdien sense deixar rastre
 només per tornar tan purs com l'or
 per recitar aquesta cançó
 Hola, aquí estic
 I aquí anem
 La vida està esperant per començar
 Aquesta nit
 No puc viure
 No puc respirar
 A menys que ho facis amb mi (x6)
 Hola, aquí estic (fes-ho amb mi)
 Aquí anem
 La vida està esperant per començar (fes-ho amb mi) (x2)

¹⁰ Pista 10 – CD 1.

El tema principal de la cançó -segons Delonge va confessar en un dels concerts- és el crit d'esperança que li dóna a un amic després que el seu matrimoni acabés arruïnat per part de la muller. Com hem esmentat en anteriors apartats, els temes més recurrents en *Angels and Airwaves* és l'amor, la tristesa, la guerra... però, també trobarem temes com l'esperança i l'amistat, com podem trobar també en la cançó *It Hurts* del disc *We Don't Need To Whisper* on Delonge escriu aquesta cançó per un amic el qual passa el major temps de la seva vida amb la novia i deixa els amics a banda, en aquest cas, al pobre Delonge.

En aquesta cançó hi podem apreciar el anomenat pre-cor (*Hello, here I am...*) on Delonge fa saber-li al seu company que ell està aquí, que la seva vida segueix i que no la reconstruirà sol. Tot i això, també es mostra molt afectuós en la part del pont (*I can not live, I can't breathe...*) on li fa saber que sense ell no pot viure, que si no es recompon, ell també ho passarà malament.

Les repeticions d'algunes parts com són el pre-cor i el pont les utilitza per donar-li solemnitat a la cançó i, per suposat, importància a la part instrumental. En aquest cas, aquest single no destaca per tenir una lletra "espacial", no obstant això, es considerada una de les cançons més representativa del grup per musicalitat, és a dir, pels instruments.

Imatge del videoclip de *The Adventure*: totalment especial.

La següent cançó es titula *Heaven*¹¹, del segon disc anomenat *I-Empire*:

I will run the streets and hostile lands
I will touch the rain with all I have
I will breathe the air, and scream it loud
My feet will never touch the ground
Because the days they feel, like ancient clocks
Like when kids grow up, and learn to walk
Because your life is full of pure desire
A place so gloriously wired

With lights, and sounds
Oh God, this is such a mess
And it's like our world, and we're the last ones left
And the hair, it stands on the back of our necks
And I swear, it shows
Heaven must be just like this.

Do you see the hills beneath the clouds?
With stars as trails, to lead you out?
Can you sense the pain it's everywhere
And if you try, you'll never care
And the love you had when you were young
Is right outside for all to come
Because your life is full of pure desire
A place so gloriously wired

With lights, and sounds
Oh God, this is such a mess
And it's like our world, and we're the last ones left
And the hair, it stands on the back of our necks
And I swear, it shows
Heaven must be just like this

If you see the light break through the clouds
And fire up the distant towers
Where the world will begin, exactly how it ends
Where you call for love when you are lost
Whatever more, whatever cost
And the world will begin, exactly how it ends

Please stay, don't go
I got you now, are you curious? (x6)
I got you now, now yeah, yeah oh, yeah oh, yeah oh

Here I am.

Correré pels carrers i per terres hostils
Tocaré la pluja amb tot el que tinc
Respiraré l'aire, i ho cridaré fort
Els meus peus mai tocaran el terra
Perquè els dies que ells pensen, com rellotges antics
Com quan els nens creixen i aprenen a caminar
Perquè la teva vida és plena de pur desig
Un lloc tan gloriosament connectat

Amb llums, i sons
Oh Déu, això és un desastre
I això és com el nostre món, i nosaltres som els últims que
quedem
I el pèl, està darrere dels nostres clatells
I prometo, això mostra
Que el Paradís ha de ser com això.

Veus els turons per baix dels núvols?
Amb estrelles com camins, per conduir-te a la sortida?
Pots sentir el dolor que està a tot arreu
I si ho intentes, mai et preocuparàs
I l'amor que tenies quan erets jove
Està just fora esperant el que vindrà
Perquè la teva vida és plena de pur desig
Un lloc tan gloriosament connectat

Amb llums, i sons
Oh Déu, això és un desastre
I això és com el nostre món, i nosaltres som els últims que
quedem
I el pèl, està darrere dels nostres clatells
I prometo, això mostra
Que el Paradís ha de ser així.

Si veus una llum a través dels núvols
I s'encenen les torres llunyanes
On el món començarà, exactament com acaba
Quan demanes amor quan estàs perdut
Qualsevol cosa més, qualsevol sacrifici
I el món començarà, exactament com acaba

Per favor, queda't, no marxis
Ara et tinc, ets curiós? (x6)

Ara et tinc, ara si, si oh, si o, si oh, si oh

Aquí estic.

¹¹ Pista 11 – CD 1.

Tot i el títol de la cançó i la menció de Déu en la lletra, el tema principal no és cap relacionat amb la religió o la divinització de ninguna cosa. *Heaven* és una de les cançons d'AVA amb un tema espacial mesclat amb el sentiment de l'amor. Aquest single tracta d'un matrimoni en el qual l'home és astronauta i a causa de la seva feina, deixa la seva família durant molts anys.

Per determinar aquesta hipòtesi trobem en el primer vers (des de “I will run the streets and hostile lands” fins “a place so gloriously wired”) com Delonge expressa com la dona parla i se sent, que mentre ell no estarà no perdrà el temps i gaudirà de totes les coses que li ofereix el món. En canvi, en el segon vers (des de “Do you see the hills beneath the clouds?” fins “a place so gloriously wired”) la veu passa a ser la del astronauta, el qual pregunta a la seva estimada si ha vist tot el que ell no pot veure, com són els núvols, els turons... Delonge afirma que la escena instrumental (minut 4:02 fins 4:40) vol mostrar el sentiment que sent l'astronauta quan es sent per l'espai, imaginant i somiant com veu els seus fills (els quals no pot veure créixer ni aprendre a caminar) i a la seva dona.

Per últim, el què més curiositat i interès presenta és la utilització de paraules tan curtes i tan repetitives al *outro* (part final d'una cançó) com és, en aquest cas “please stay, don't go, I got you now...” i l'oració que tant li agrada a Delonge: “Here I am”. El argument que es podria adherir millor a aquest misteri és donar-li musicalitat i rellevància a aquestes parts les quals donen una bellesa i un caràcter repetitiu molt harmoniós.

Imatge del logotip d'*Angels and Airwaves* on hi ha la famosa citació de *Et ducit mundum per luce*, la qual amb llengua llatina *significa El món a través de la llum*.

A continuació, trobem *Hallucinations* del tercer i doble disc "LOVE Part I":

And look real close,
Across the lines and the roads
It is there to decode,
Where you thought was a ghost,
Are sparked to explode
It's the start of the show
It's the part you love most
When your heart will implode within

Do you believe in hallucinations?
Silly dreams or imagination?
Don't go away 'cause I feel you this time
Don't go away 'cause I need you here this time

As a man floats home,
Carry us, back to shore,
And let the mountainous coast,
Where the sun strats to glow,
From our head to our toes,
To the stars, that we know
And with you as my host,
It will keep us afloat, we can

Do you believe in hallucinations?
Silly dreams or imagination?
Don't go away 'cause I feel you this time
Don't go away 'cause I need you here this time.

Do you believe in hallucinations?
Any dream or it's revelation?
Don't go away 'cause I feel you this time
Don't go away 'cause I'll leave you here al night

The signs, are taxing
I'm waiting, for something
There's images of love and war
And everything's here to explore,
It's all unlike, the usual,
A different place but beautiful
And it is not quite as it seems,
I hear the children's laughs and screams,

Oh, it's beautiful!
Oh, So beautiful!
Oh, it's beautiful!
Oh!

Do you believe in hallucinations?
Silly dremas or imagination?
Don't go away 'cause I feel you this time
Don't go away 'cause I need you here this time (x2)

I need you here, all mine (x2)

I mira molt a prop
A través de les línies i els carrers
Això està aquí per descodificar
On et pensaves que hi havia un fantasma
Són desencadenats per explotar
És el començament de l'espectacle
És la part que més t'agrada
Quan el teu cor explotará dins teu

Creus en al·lucinacions?
Somnis estúpids o imaginació?
No marxis perquè et sento aquesta vegada
No marxis perquè et necessito aquí aquesta vegada

Com un home que flota cap a casa
Porta'ns, de tornada a la costa
I permet a la muntanyosa costa
On el sol comença a brillar
Des del nostre cap fins els nostres dits dels peus
Fins les estrelles, que nosaltres coneixem
I amb tu com el meu convidat, que ens mantingui a flota,
nosaltres, nosaltres podem

Creus en al·lucinacions?
Somnis estúpids o imaginació?
No marxis perquè et sento aquesta vegada
No marxis perquè et necessito aquí aquesta vegada

Creus en al·lucinacions?
Qualsevol somni o és una revelació?
No marxis perquè et necessito aquí aquesta vegada
No marxis perquè et deixaré aquí tota la nit

Les senyals, són difícils
Estic esperant, alguna cosa,
Hi ha imatges d'amor i guerra
I totes estan aquí per explorar
Tot és diferent, l'habitual,
Un lloc diferent però bonic
I no és tal com sembla
Sento els riures i els crits dels nens

Oh, és bonic!
Oh, és preciós!
Oh, és bonic!
Oh!

Creus en al·lucinacions?
Somnis estúpids o imaginació?
No marxis perquè et sento aquesta vegada
No marxis perquè et necessito aquí aquesta vegada (x2)

Et necessito aquí, tota meva (x2)

Com ja hem esmentat en apartats anteriors, el disc “LOVE” tan la primera com la segona part, complementen la pel·lícula que també porta aquest nom. El llargmetratge tracta sobre la experiència d'un astronauta en la seva vida a l'estació espacial, on podem veure com la vida a la Terra passa per davant seu com si fos una obra de teatre mentre ell es troba aïllat en un mòdul sense companyia. Al llarg de la pel·lícula podem entendre com l'astronauta agarra diferents sentiments així com sensacions les quals són plasmades d'una manera metafòrica. En la pel·lícula s'utilitza també les comparacions amb la guerra (com és la primera escena que recorda a la guerra de Secessió d'Estats Units) i l'amor. No obstant això, hem de mencionar que, una de les coses les quals la fa una pel·lícula de “rock espacial” -a més a més de la banda sonora- és el ventall de tots els significats que podem donar-li a l'argument del llargmetratge, ja que, com hem acordat també en apartats anteriors, el *space-rock* té una alta quantitat de misteri i subjectivitat.

*Hallucinations*¹² és una de les altres cançons que més simbolitzen el grup per la seva lletra i la seva temàtica. En aquest cas, el tema d'aquesta cançó no és clar, però hem arribat a una conclusió subjectiva que ens pot servir. Com ja sabem, *Hallucinations* pertany al àlbum *LOVE*, per tant, si hi ha una relació entre la pel·lícula i el disc, per què no ha de ser amb les lletres? Doncs així és, aquesta cançó mescla diferents temes recurrents dins el que és la temàtica *d'Angels and Airwaves*:

l'amor, la guerra i el espai. Aquesta fusió trifàsica que conclou amb aquesta cançó tan rellevant la converteix en una de les més escoltades, a més a més de ser la síntesi del producte *d'Angels and Airwaves* -és a

dir, és la creació “mestra” del rock espacial modern-. La cançó conté moltes mencions de la vida (“I hear the children's laughs and screams”) referint-se que el lloc on està és el correcte, és el seu món; o fins i tot, trobem una part més fantasiosa que culmina amb la tornada de la cançó (“Do you believe in hallucinations?...”). En definitiva, tot i el tema de la cançó no està clar, podríem dir que *Hallucinations* és el producte final i més prestigiós d'AVA.

¹² Pista 12 – CD 1.

Per últim, però no menys important, trobem la cançó amb el títol *Anxiety*¹³ la qual està inclosa en l'últim disc *LOVE Part II*:

Faster, I dream in speeds of ashes
My heart it beats and crashes
I'm running from the truth
Cause it fucks with my mind

Més ràpid, somio en velocitats de cendres
El meu cor batega i es trenca
Estic fugint de la veritat
Perquè això malmet la meva ment

Waiting, we're silly, we're so reckless
The city it's so heartless
A bottle full of crude
That washed up in the tide

Esperant, som estúpids, som molt temeraris
La ciutat és molt cruel
Una botella plena de grosseria
Que ens va arrossegar en la corrent

Don't pressure us, anxiety
I'm a passenger
So serious, anxiety
Just a passenger

No ens pressionis, ansietat
Sóc un passatger
Molt seriós, ansietat
Només un passatger

Handsome and calloused, young believers
Hiding, plotting schemers
And rotting out like fruit
That was left here to die

Atractius i durs, joves creients
Que s'amaguen, maquinen
I es podreixen com la fruita
Que s'ha deixat morir

Talking, playing after hours
Time is bending outward
I'm falling to my knees
To crawl home safe inside

Parlant, jugant durant hores
El temps s'està esgotant
Estic caient de genolls
Per arrossegar-me sa i estalvi cap a casa

Don't pressure us, anxiety
I'm a passenger
So dangerous, anxiety
Just a passenger

No ens pressionis, ansietat
Sóc un passatger
Tan perillós, ansietat
Només un passatger

Don't pressure us, anxiety
I'm a passenger
So serious, anxiety
Just a passenger

No ens pressionis, ansietat
Sóc un passatger
Tan seriós, ansietat
Només un passatger

Don't pressure us (x4)

No ens pressionis (x4)

Don't pressure us, anxiety
I'm a passenger
So dangerous, anxiety
Just a passenger

No ens pressionis , ansietat
Sóc un passatger
Tan perillós, ansietat
Només un passatger

Don't pressure us, anxiety
I'm a passenger
So serious, anxiety
Just a passenger

No ens pressionis, ansietat
Sóc un passatger

¹³ Pista 13 – CD 1.

Anxiety és una de les últimes cançons que *Angels and Airwaves* ha escrit i publicat amb el seu últim disc “LOVE Part II”, el qual correspon i es complementa amb la mateixa pel·lícula. Delonge considera que la segona part es millor que la primera, així com també considera que és el millor dels discs.

En aquest cas, *Anxiety* té també un tema molt peculiar, metafòric i romàntic: la cançó parla del home com a passatger de la Terra, com a un invitat tot i estar a la seva casa. Tot i això, també expressa com els éssers humans perden el temps treballant en ves de viure les coses boniques del món i de la vida, i que la “ansietat” que tenim ens produeix no aprofitar-les com hauria de ser.

En definitiva, amb aquests comentaris d'algunes de les cançons més importants del grup hem conclòs amb el fet de ser considerats un grup de rock espacial, ja que això només és una etiqueta. També se'l podria considerar un grup de rock alternatiu o qualsevol subgènere més. També podem veure com l'evolució del grup acaba amb temes cada vegada molt més espacials, a diferència d'altres grups iniciats i etiquetats en un primer moment com a space-rock que han acabat fent temes totalment diferents al que fa el rock espacial. També podem veure una evolució en la maduresa del grup, travessant així moltes figures retòriques i recursos estilístics que han acabat per donar-los-hi un caràcter molt més “espacial”.

Imatge del videoclip de *Anxiety*: el ús de il·luminació i efectes brillants resalta el seu tarannà espacial.

3.3 ANGELS AND AIRWAVES: COMPARANÇA AMB ELS PREDECESSORS

Així doncs, com hem conclòs anteriorment, *Angels And Airwaves* és el grup de rock espacial més actiu i amb més èxit en l'actualitat. Tot i això, per entendre aquest grup i totes les seves evolucions i característiques les quals la classifiquen en la categoria de

grup espacial cal comparar-lo directament amb un grup vist des de els inicis d'aquest subgènere. En aquest apartat compararem *AvA* amb un dels primers grups de rock espacial: *Hawkwind*. A més a més de reflexionar amb les diferències que fan, per una part, un rock espacial més romàntic i per l'altra molt més psicodèlic, establirem també les relacions directes que comparteixen i que fan d'aquests els més representatius del *space-rock*.

Hawkwind està considerat el creador del rock espacial. Junt amb els *Pink Fairies*, aquest grup ha aconseguit obrir-se pas en el món de la música d'una manera tan extravagant però a la vegada efectiva. En el llibre *The Space Daze* trobem tota la biografia d'aquest grup, la qual ens dóna informació de tot el

llarg camí que ha recorregut el grup. Tot i això, la biografia del grup no és l'important en aquest cas, així doncs donarem el primer pas a la descripció de la imatge de *Hawkwind*:

Decantant-nos primer en el que és la “vestimenta” del grup, cal esmentar que era la típica en els anys setanta, és a dir, *Hawkwind* no destacava per utilitzar robes lluminoses i curioses,

no era l'estil que intentaven transmetre. Com va confessar en una entrevista Dave Brock, guitarrista i veu del grup: “el nostre propòsit no és cap sinó transmetre el sentiment del rock espacial a través de el nostre so, no a través de draps i teixits”. La roba que solien portar eren texans amb peu d'elefant, jerseis esgarrats i bigotis i melenes llargues. De la mateixa manera que *Angels and Airwaves*, el seu estil no deixa de ser l'actual, roba ordinària que qualsevol persona pot portar en el seu dia a dia, res en especial. És per això que podem arribar a la conclusió que, a diferència del *glam-rock*, el rock espacial no es caracteritza per una identitat a través de la imatge directa dels integrants, sinó que es decanta més per la posada en escena i el sentiment i l'ambient que creen els sons traslladats des de una galàxia llunyana fins al nostre món.

Pel que fa les portades del grup, la temàtica d'*Angels and Airwaves* es pot considerar molt més “espacial” que la de *Hawkwind*: el primer exemple que trobem és en la comparació dels dos primers discs dels dos grups: el patró que utilitza AvA en el seu primer disc, *We Don't Need To Whisper*, és el famós planeta Terra quadrat, en canvi, el primer disc de *Hawkwind* el qual porta el mateix nom del grup, la portada té un tarannà molt més abstracte i psicodèlic: en aquesta, apareixen en un descampat un tipus estrany de serps-arbust amb braços. Ho tornem a recordar, *Hawkwind*, així com la majoria de grups de rock espacial de la dècada dels 70, són totalment diferents pel què és el model de la imatge del rock espacial, molt més psicodèlic i incompreensible. Per últim, anem a analitzar una de les cançons de *Hawkwind*, en efecte, la més coneguda, *Silver Machine* i la compararem amb les ja analitzades d'*Angels and Airwaves*. Així doncs, aquí tenim la lletra de *Silver Machine*¹⁴:

¹⁴ Pista 14 – CD 1

I just took a ride
In a silver machine
And I'm still feeling mean

Do you want to ride
See yourself going by
The other side of the sky
I got a silver machine

It flies sideways through time
It's an electric line
To your Zodiac sign.

I've got a silver machine (x4)

Do you want to ride
See yourself going by
The other side of the sky
I got a silver machine

I said just took a ride
In a silver machine
And I'm still feeling mean.
it flies sideways through time
it's an electric line
to your Zodiac sign.

I've got a silver machine

Només vaig anar a pegar un tom
dins la màquina platejada
i encara hem sento miserable

vols pujar
veure't a tu mateix anant
per l'altra cara del cel
jo tinc una màquina platejada

vola d'esquitllada a través del temps
és una línia elèctrica
cap al teu signe del Zodíac

Jo tinc una màquina platejada (x4)

vols pujar
veure't a tu mateix anant
per l'altra cara del cel
jo tinc una màquina platejada

Deia que només vaig anar a pegar un tom
dins una màquina platejada
i encara hem sento miserable.

vola de d'esquitllada a través del temps
és una línia elèctrica
cap al teu signe del Zodíac.

Jo tinc una màquina platejada.

Abans d'iniciar amb la comparació, s'ha d'interpretar el tema d'aquesta cançó per realitzar una anàlisi més correcta i elaborada. El significat de la cançó és una parodia als viatges espacials: fent mofa del assaig fet per Alfred Jarrey, en el qual hi havia escrit com construir una suposada "màquina del temps", va sorgir la cançó de *The Silver Machine*. En la data de la creació d'aquesta, hi havia un gran nombre de cançons les quals parlaven sobre viatges espacials, i la NASA ja havia enviat un home a la lluna i ja pensava en construir pàrquings i hamburgueseries allí dalt. Tot i això, aquesta cançó és una mofa a aquest assaig creat per Jarrey, el qual pensava que, amagant un concepte com era la construcció d'una màquina darrere de teories físiques la gent pensaria que era important i enginyós: Tot el contrari.

El tema podria introduir-se dins del camp de significats del rock espacial, tot i això, les diferències entre un grup i l'altre pel que fa les lletres són abismals: la primera diferència és la maduresa lèxica i sintàctica: *Hawkwind* és de la dècada dels 70, i els grups d'aquesta època tenien poca maduresa a l'hora d'escriure, per això trobem estructures més repetides així com oracions i frases amb menys significat. L'altra diferència són els temes que utilitzen ambdós

grups: per una part, *Hawkwind* sol parlar sobre drogues, experiències psicodèliques... Per l'altra banda, *Angels and Airwaves* parla sobre temes més humans com l'amor, la societat, l'odi... Per últim, però no menys important, la musicalitat: Hawkwind és totalment abstracte pel que fa la música, els riffs de la guitarra són molt típics en l'època dels setanta i la bateria és molt monòtona. Per una altra banda, AvA és molt més complex i elegant, les guitarres disposen d'un gran plec d'efectes i la bateria és bastant prestigiosa.

Per últim, voldria relacionar alguns conceptes que fan d'aquests, grups de rock espacial. El primer i el més clar l'ambient musical: la utilització d'efectes com el Delay o el Flanger ens donen una clara idea de quin subgènere interpreten aquests grups. Una altra característica és la major importància a parts instrumentals que vocals: com haurem pogut apreciar, en moltes de les cançons d'Angels and Airwaves hi ha almenys una part instrumental, ja que l'objectiu del space rock és establir una atmosfera espacial a través dels sons. I per últim, les lletres de les cançons, amb temes majoritàriament espacials, parlant sobre els cossos del es galàxies, de viatges interestel·lars...

3.4 PROJECTE AUDIOVISUAL

En l'últim apartat incloem aquest projecte audiovisual, ja que una de les característiques i activitats en que hi destaca *Angels and Airwaves* és en la de crear documentals i pel·lícules que també són inclosos com a característiques i peculiaritats del rock espacial.

El projecte audiovisual tracta sobre la interpretació amb instruments com és la guitarra i el baix de quatre cançons -una pertanyent a cada disc- d'*Angels and Airwaves*. En els videoclips apareixeran ambients locals i també llocs característics i recurrents en les lletres del grup (costa, forest, muntanya...)

Aquest projecte audiovisual ens ajudarà a apropar-nos una mica més en el que és el sentiment i la sensació que es sent a l'hora de gaudir d'un videoclip de rock espacial i veure com no només la música es la que ens crea l'atmosfera espacial, així com haver experimentat en l'elaboració del que seria un videoclip de rock espacial i la dificultat de la gravació de l'àudio amb els efectes característics del subgènere.

L'ordre dels videoclips és el següent:

Pista 1: Heaven

Disc: *I-Empire*

Pista 2: Anxiety

Disc: *LOVE Part II*

Pista 3: Hallucinations

Disc: *LOVE Part I*

Pista 4: The Adventure

Disc: *WeDon'tNeed To Whisper*

El resultat d'aquest projecte audiovisual es pot comprovar al DVD adjunt en aquest mateix treball amb el nom de "The Audiovisual Project".

4. “BRIDGE”: CONCLUSIONS

En aquest treball s'ha dut a terme una recerca sobre el rock espacial, un subgènere del rock nascut a la dècada gloriosa del rock: els anys setanta. Per a fer-ho s'ha realitzat un marc teòric, en el qual s'ha fet una síntesis de la història del rock, així com una definició tan musical com sociològica i tecnològica. A més a més, una vista general del rock espacial, amb les seves respectives definicions -musical, sociològica i tecnològica-, un repàs als grups d'origen i l'estudi de la imatge d'aquest.

A continuació s'ha fet un corpus pràctic, en el qual s'ha estudiat un dels grups més importants de l'space-rock: Angels and Airwaves. Hem aprofundit aquesta recerca amb la biografia del grup, la interpretació dels símbols i imatges d'aquest, l'anàlisi de les cançons més importants de la discografia i hem elaborat un projecte audiovisual per aproximar-nos a la definició de rock espacial.

Tot això s'ha fet per assolir el següents objectius, ja plantejats en la introducció:

- S'HA ESTUDIAT la història del rock des d'un punt de vista genera.**
- S'HA COMPLETAT la definició musical del rock amb les vessants sociològica i tecnològica.**
- S'HA EXPLICAT els orígens del rock espacial dins la història del rock.**
- S'HA ESMENTAT els grups creadors i impulsors d'aquest subgènere.**
- S'HA ANALITZAT el repertori d'un grup de rock espacial en concret: *Angels and Airwaves*.**
- S'HAN INTERPRETAT quatre cançons del grup per entendre les especialitats musicals del estil.**

A més a més, amb aquesta feina s'han pogut demostrar les dues hipòtesis de treball plantejades a la introducció:

El rock és molt més que música. Elements musicals, sociològics, tecnològics i polítics dels quals ha disposat i disposa aquest tipus de música i les alteracions que han causat en la nostra societat.

Utilitzarem el gènere del rock espacial per a confirmar la primera hipòtesi així com descobrir els secrets del nom d'aquest i les peculiaritats que el converteixen en un estil poc freqüent i desconegut en l'àmbit musical.

Com s'ha demostrat, per una part, el rock és molt més que música: ha mobilitzat tota una generació i s'ha inclòs dins la història de la humanitat com a punt d'evolució important. A més a més, hem après a identificar un grup de rock espacial, amb els seus sons extraterrestres i llunyans així com el funcionament d'aquest. Hem establert comparances entre el rock espacial dels anys setanta i el de l'actualitat. Finalment, hem interpretat alguns temes de rock espacial per entendre la complexitat de l'elaboració i les característiques que el fan d'aquest un dels subgèneres més misteriosos dins el món de la música.

Apreciació personal

Com hem esmentat en la presentació del treball, sóc guitarrista, i aquest treball m'ha ajudat a potenciar el meu nivell de musicologia com és la història del rock, característiques del rock espacial, com identificar-lo... Però el més important i que més ha augmentat la meua motivació -tot i que també és el que més feina ha portat- és el projecte audiovisual, ja que, tot i no tenir grans coneixements de desenvolupament de vídeo i d'àudio, he pogut sortir endavant sense cap ajuda. Espero que amb els anys pugui conèixer millor aquest subgènere i descobrir molts dels secrets que encara amaga i que segur queden per descobrir.

5: “OUTRO”: BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

5.1 BIBLIOGRAFIA

- HAIMES, Ted. “La historia del Rock 'N' Roll”. Warner Bros. 1995,2008.
- POSA, Elena. “Be Bop A Lula: Biografia del Rock” Editorial Kairos S,A.
- THOMPSON, Dave. “SpaceDaze: The Hystory And Mystery Of Space Rock” Davethompsonbooks.com 1996,2009.

5.2 BIBLIOGRAFIA

- http://es.wikipedia.org/wiki/Rock_espacial
- <http://theavamovement.com/>
- <http://www.lyricinterpretations.com/>
- <http://www.musica.com/>

6. ANNEXOS

Llistat del CD 1:

Hey Good Lookin' – Hank Williams
Blues Boys Tune – B.B King
Sweet Nothings – Brenda Lee
Stairway To Heaven – Led Zeppelin
Nothing Else Matters – Metallica
Hey Oh, Let's Go – The Ramones
Anarchy In The UK – Sex Pistols
Another Brick In The Wall – Pink Floyd
Enjoy The Silence – Depeche Mode
The Adventure – Angels & Airwaves
Heaven – Angels & Airwaves
Hallucinations – Angels & Airwaves
Anxiety – Angels And Airwaves

"The Audiovisual Project":

Heaven
Anxiety
Hallucinations
The Adventure